

2018MME116

DATUM	17-5-2018
AAN	Provinciale Staten
VAN	Gedeputeerde van den Berg
ONDERWERP	Vormgeving duurzaamheid in de provinciale organisatie

---

Naar aanleiding van een vraag gesteld tijdens de Statencommissie MME van 9 oktober 2017 informeer ik u over de wijze waarop duurzaamheid integraal wordt vormgegeven in de provinciale organisatie.

Inleiding

In 2017 hebben GS expliciet een opdracht 'Duurzaamheid' vastgesteld, bedoeld om te komen tot een aanpak waarbij duurzaamheidsactiviteiten van de provincie beter zichtbaar worden en meer resultaat wordt bereikt.

In het coalitieakkoord 'In Verbinding' is duurzaamheid veel benoemd en genoemd in combinatie met verschillende onderwerpen. In vrijwel alle beleidsonderwerpen komt 'duurzaamheid' als intrinsiek thema aan de orde, zoals bijvoorbeeld duurzaam ruimtegebruik, duurzaam behoud van biodiversiteit, duurzame landbouw, duurzame ontwikkeling van gezonde en veilige leefomgeving, duurzaam gebruik van de bodem met speciale aandacht voor tegengaan bodemdaling (en daarmee ook beperken uitstoot broeikasgassen); duurzaam inrichten van onze watersystemen (ook in binnenstedelijk gebied) en daarmee anticiperen op klimaatveranderingen. Duurzaamheid in deze beleidsonderwerpen komen terug in het Ambitiweb Duurzaamheid (zie verderop).

De inzet van de provincie op 'Duurzaamheid' is gericht op:

1. Duurzaam handelen: Versnellen van de realisatie van de duurzame ambities van de provincie Utrecht door het handelingsperspectief van beleid en uitvoering te vergroten.
2. Circulaire economie
3. Energietransitie

Over Energietransitie wordt u in het kader van de Energieagenda separaat geïnformeerd en wordt daarom in deze notitie buiten beschouwing gelaten.

1. Duurzaam handelen

Binnen de hele organisatie leeft de wens om duurzaam te handelen. Bovendien gebeurt er veel binnen de organisatie vanuit de individuele medewerkers en projecten, maar ontbreekt het zicht op het geheel en de samenhang. Daartoe is het programma Duurzame Helden ingericht. Het programma wil dwars door de organisatie resultaatgericht bijdragen aan een verantwoorde en duurzame organisatie die intern de processen goed verbindt om buiten optimaal te presteren. Het programma zorgt voor sterkere samenwerking van koplopers op het gebied van duurzaamheid met de verschillende projectleiders vanuit de diverse beleidsvelden. Acties in dit programma:

- *Er is één duidelijk aanspreekpunt* voor duurzaamheid binnen de gehele organisatie
- *Interne communicatie- en leerlijn* omtrent duurzaamheid met een interne leeromgeving: Dit is in wording en gericht op de gehele organisatie
- *interprovinciale Alliantie Duurzaamheid* met provincies Noord- en Zuid-Holland, Overijssel en Gelderland: leren van en met andere provincies op hoe we als provincie onze rol sterker kunnen inzetten op het thema duurzaamheid.
- Organisatie van en deelname aan verschillende *evenementen* om te inspireren, netwerken te vormen en verstevigen en de inzet en resultaten van onze partners en ons publiekelijk te delen. Zoals: Dag van de Duurzaamheid en uitreiking van de Duurzaamheidsprijs, Europadag 2017 thema Circulaire Economie en de werkconferentie Circulaire bouw en demontage; deelname aan de 'Elfwegentocht'..

- *Duurzame bedrijfsvoering*: Samen met het domein bedrijfsvoering wordt de aanpak “The Natural Step” geïmplementeerd. De resultaten van dit proces zijn 1) een integrale en gedragen visie op een Duurzame bedrijfsvoering; 2) lange termijn doelen op o.a. beheer, onderhoud, toekomstbestendigheid, kantoorinrichting, inkoop, personeelsbeleid, catering, afvalstromen en buitenomgeving; 3) een strategische routekaart, met korte termijn acties en de opleiding van een aantal sleutelfiguren (teamleiders en projectleiders bedrijfsvoering, van zowel strategisch als operationeel niveau) tot Duurzame ambassadeurs. Voor de zomer start het strategische proces met het bepalen van lange en korte termijn doelen. In de herfst van dit jaar start de opleiding zodat aan het eind van het jaar de mensen klaar staan om de acties uit te voeren in de jaren die voor ons liggen.
- *Ambitiweb Duurzaamheid*: dit is een hulpmiddel voor het vastleggen en vast blijven houden van duurzaamheidsambities en het maken van integrale afwegingen en keuzes bij (uitvoerings)projecten. Het is een visuele weergave van alle duurzaamheidsthema's en –niveaus die bij uitvoering van projecten aan de orde kunnen zijn. Op dit moment wordt provinciebreed het ambitieweb opgesteld. Thema's in het ambitieweb zijn: ecologie en biodiversiteit, gezonde en veilige leefomgeving, energietransitie, materialen/circulaire economie, ruimtegebruik, ruimtelijke kwaliteit, bodem, water, bereikbaarheid, sociale relevantie, investeringen, vestigingsklimaat.

2. Circulaire economie

De circulaire economie staat voor een economie die nauwelijks nog niet-hernieuwbare grondstoffen aan de aarde onttrekt en waarin maatschappelijk toegevoegde waarde samen gaat met economisch toegevoegde waarde (duurzame ontwikkeling). Deze transitie draait om meer dan productinnovaties of technische oplossingen alleen. Het vraagt om een verandering in onze huidige manier van denken en doen en we moeten fundamenteel anders na gaan denken over de manier waarop we produceren en consumeren. Maar ook de manier waarop we sturen, zowel binnen als buiten onze organisatie. Gedreven door grondstoffenschaarste en klimaatverandering is de transitie richting een circulaire economie al gaande, maar de richting is nog zeer beïnvloedbaar. De manier om te komen tot een provinciale ambitie en transitieagenda is een zoektocht. Een zeer complex vraagstuk met veel variabelen, veel stakeholders en veel kansen.

De provincie heeft een aantal deals en akkoorden ondertekend waarmee zij zichzelf bindt aan circulair handelen:

- 2013 - Green Deal Circulair Inkopen
De provincie Utrecht heeft de Green Deal Circulair Inkopen getekend om onder meer middels inkooppilots het circulair inkopen in Nederland mede te helpen ontwikkelen.
- 2014 - Overeenkomst circulair inkopen Utrecht
Samen met de gemeenten Amersfoort, Utrecht en Woerden heeft de provincie Utrecht zich in 2014 middels een overeenkomst tot doel gesteld om in 2020 minimaal 10% circulair in te kopen. Inmiddels heeft ook de gemeente Houten zich bij het CIU-overleg aangesloten en gekeken wordt in hoeverre meer gemeenten binnen de provincie hierbij kunnen aansluiten.
Resultaat tot nu toe: Eind 2017 is het nieuwe inkoopbeleid vastgesteld waarin wordt uitgegaan van comply or explain; of je besteedt opdrachten voor leveringen of werken circulair aan, of je legt uit waarom dat in een specifiek geval niet mogelijk of verstandig is. Inkopen blijft immers maatwerk.
- 2017 – Grondstoffenakkoord
Op 24 januari 2017 heeft IPO namens alle provincies het grondstoffenakkoord ondertekend. Dit is een intentieovereenkomst om te komen tot een vijftal gezamenlijke transitieagenda's circulaire economie: voor biomassa en voedsel, kunststoffen, maakindustrie, bouw en consumptiegoederen. Dit grondstoffenakkoord moet worden verwerkt in provinciale beleidskaders.
- 2017 - IPO aanbod aan kabinet m.b.t. circulaire economie
Uitgangspunt IPO is dat iedere provincie afzonderlijk over een beleidskader beschikt.

Mede ter uitvoering van bovengenoemde akkoorden en deals heeft de provincie de volgende acties in gang gezet:

- *Deelname Cirkelregio*: De provincie Utrecht is een van de partners, samen met de gemeenten Utrecht, Amersfoort, EBU, NMU, USI, U10 en Cirkelstad van het samenwerkingsverband Alliantie Cirkelregio Utrecht (<http://www.cirkelregio-utrecht.nl/>). Er zijn 10 prioritaire stromen/ketens benoemd en er wordt gericht op acties gestuurd. De provincie cofinanciert projecten.
- *Economic Board Utrecht (EBU)*: Er wordt op dit moment binnen cluster groen gewerkt aan een analyse met onderbouwing van de circulaire opgaves of materiaalstromen waarmee het bedrijfsleven het snelst

- geld kan gaan verdienen. Daarnaast bevat het jaarplan van EBU concrete doelstellingen: 10 circulaire bouw demontageprojecten; 50 kantoren als grondstofmijn (gaan aan de slag om afvalvrij te worden).
- *Wegen en mobiliteit*: Bij de uitvoering van wegenprojecten wordt gewerkt volgens de afspraken die gemaakt zijn in de Green Deal Duurzame Grond-, Weg- en Waterbouwwerken. Door het maken van een ambitieweb per project wordt bij het formuleren van de opdracht, en vóór de aanbesteding, in kaart gebracht welke duurzame en circulaire (grondstoffen/materialen) maatregelen op welk ambitieniveau uitgevoerd kunnen worden. Afsproken is dat het ambitieweb niet alleen bij de uitvoering ingezet gaat worden, maar ook bij de beleidsvorming. Het gebruik van dit instrument heeft al in verschillende wegenprojecten geleid tot duurzame maatregelen en/of innovaties en is in een enkel geval gecombineerd met een (forse) kostenbesparing.
  - *Green deal duurzame zorg*: De provincie jaagt aan dat zoveel mogelijk zorginstellingen en gemeenten deelnemen aan deze deal en duurzaamheidsmaatregelen nemen op het gebied van energie, water en voedsel.
  - *Overige losse acties*:
    - o Innovatieve pilot betonnen donorskeletbouw Hof van Cartesius.
    - o Haalbaarheidsonderzoek naar een circulair kenniscentrum in de Utrechtse regio binnen het kader van Climate KIC.
    - o Afvalscan Provinciehuis in relatie tot kantoor als grondstofmijn en input voor de aanbesteding.
    - o Participatie in het rijksprogramma DuurzaamDoor op de thema tafel Circulaire Economie.
    - o De ontwikkeling van een duurzame busremise in de merwedekanaalzone waarin gezocht wordt naar de maximale duurzame ruimte (energie, circulariteit, demontabel en modulair bouwen).

Concern brede strategie ontwikkeling Circulaire Economie:

Bovenstaande projecten en activiteiten moeten uiteindelijk onderdeel vormen van een concern brede strategie Circulaire Economie: Transities en circulaire economie spelen in alle beleidsthema's een rol. In de voorgestelde aanpak werken we van 'buiten naar binnen': samen met externen Onderzoeksbureau Drift, partners van Cirkelregio Utrecht en koplopers in en om de regio ontwikkelen we een maatschappelijke transitievisie op circulaire economie. Deze transitie-visie vertalen we naar beleidsacties. Alle relevante beleidsthema's worden betrokken bij het opstellen van deze visie en acties. Onder andere door middel van een collegereeks Transitie management en circulaire economie gericht op kennisontwikkeling en handelingsperspectief voor medewerkers werkzaam op diverse thema's. Op 9 april is er een informatiesessie geweest voor Statenleden. Eind 2018 is deze strategie in de vorm van een transitieagenda Circulaire Economie gereed.